

Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı Ve Bunun Mirasın Tasfiyesine Etkisi

Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL¹

Öz

Katılma alacağı, mal rejimi hukukuna ilişkin nispi bir hak niteliğindedir. Katılma alacağının hesaplanması ve ileri sürülmesi, tasarruf edilebilir kısmın hesaplanması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Katılma alacağı, duruma göre ya tereke mevcudu ya da bundan çıkarılacak değerler belirlenirken göz önünde bulundurulur. Katılma alacağının ödenmesi bakımından sağ kalan eşin hukukî durumu ise özellik arz eder. Sağ kalan eş, mirasbırakanın ölümünden önce evlilik birliğinin sona ermiş olması, mirasın reddi veya mirastan yoksunluk gibi bir sebeple mirasçı sıfatına sahip bulunmayabilir. Sağ kalan eş aynı zamanda mirasbırakanın mirasçısı durumunda da olabilir.

Mal rejiminin tasfiyesi sonucunda belirlenen katılma alacağı, terekeye ait bir borçtur. Bu borcun miras paylaşılmasından önce ödenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Mirasçılık sıfatını kaybetmemiş tüm mirasçılar, tereke borçlarından dolayı kişisel olarak ve müteselsilen sorumludurlar. Terekeye ait borç ödendikten sonra kalan miktar ise, mirasçılar arasında miras payları oranında paylaşılır.

Anahtar Kelimeler: *Artık Değer, Katılma Alacağı, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı, Tereke Borçları*

¹ Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, mehmetakcaal@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3228-8486

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 04.11.2020 - Kabul Edildiği Tarih: 19.11.2020

DOI: 10.17932/IAU.HFD.2015.018/hfd_v06i2004

Participation Claim of Surviving Spouse and Its Effects on His / Her Heirship

Abstract

Participation claim is a relative right to claim under property regime law. Calculation and assertion of the participation claim are of particular importance in terms of disposable part. The participation claim is taken into consideration when determining either deceased's assets or debts deducted from it. The legal status of the surviving spouse is characteristic in terms of the payment of participation claim. The surviving spouse may not have the title of heir due to reasons such as the termination of the marriage before the death of the inheritance, disclaim of the inheritance or disinheritance. However, the surviving spouse may also be the inheritor of the inheritance.

The participation claim determined as a result of the liquidation of the property regime is a debt of the estate, and it must be paid before the division of the estate. The heirs are jointly and severally liable for the debts of the deceased. The amount remaining after the payment of the debt of the estate is shared among the heirs in proportion to the inheritance shares.

Keywords: *Surplus, Participation Claim, Heirship of Surviving Spouse, Marital Property Regime of Participation in Acquired Property, Debts of the Estate*

Giriş

Sağ kalan eş, ölen eşin ardından evlilik birliğinden kaynaklanan birtakım haklara sahip olur. Bu kapsamda, öncelikle sağ kalan eşin miras hakkı akla gelir. Ancak, en az bu kadar önemli, mirasın tasfiyesini de çok yakından ilgilendiren, sağ kalan eşin mal rejiminden kaynaklanan bazı hakları da bulunmaktadır. Bu kapsamda, edinilmiş mallara katılma rejiminin ölümle sona ermesi halinde sağ kalan eş lehine katılma alacağı doğabilir. Bu takdirde, hem edinilmiş mallara katılma rejiminin hem de terekenin tasfiyesi gerekir. İşte, incelemenin esas amacı böyle bir durumda sağ kalan eşin aile hukukundan ve miras hukukundan doğan söz konusu haklarının ilişkisinin ortaya konulmasıdır. Bu konu, teorik boyuta sahip olduğu gibi, uygulama için de oldukça yararlıdır. Aşağıda sözü edilen Yargıtay kararları da bunu göstermektedir.

I. Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu gereğince kanunî mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimidir (TMK. m. 202/I)². Edinilmiş mallara katılma rejiminin hangi hallerde sona erdiği hususu ise TMK. m. 225'te düzenlenmektedir. Buna göre, eşler başka bir mal rejimini kabul ederse, mahkeme evliliğin iptaline, boşanmaya veya mal ayrılığına geçilmesine karar verirse ya da eşlerden biri ölürse mal rejimi sona erer. Görüldüğü üzere, eşlerden birinin ölümü halinde mal rejimi sona erer ve bundan sonra mal rejiminin tasfiyesi aşamasına geçilir. Başka bir deyişle, edinilmiş mallara katılma rejiminin sona ermesine bağlanan sonuç mal rejiminin tasfiyesi aşamasına geçilmesidir³.

Kanun koyucu edinilmiş mallara katılma rejimini düzenlerken aynı paylaşım esasını benimsememiştir. Tam tersine, mal rejiminin tasfiyesine bağlı olarak eşlere katılma alacağı denilen bir alacak hakkı tanımıştır. Katılma alacağının hesaplanması bakımından temel kavram ise artık değerdir. TMK. m. 231/I'de artık değer nasıl hesaplanacağı belirtilmektedir. Buna göre, artık değer, her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır. Burada edinilmiş malların toplam değeri belirlenirken eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da göz önünde bulundurulur.

2 8 HD. T. 13.12.2011, E. 2011/5910 K. 2011/6967 "...Başka mal rejimi seçildiği ileri sürülmediğine göre, eşler arasında evlilik tarihinden 01.01.2002 tarihine kadar 743 sayılı MK'nın 170. maddesi uyarınca "mal ayrılığı", bu tarihten mal rejiminin sona erdiği boşanma davasının açıldığı tarihe kadar ise 4721 sayılı TMK'nın 202. maddesi hükmü uyarınca yasal "edinilmiş mallara katılma" rejimi geçerlidir..." (KBİBB).

3 Dural, Mustafa / Ögüz, Tufan / Gümtüş, M. Alper, *Türk Özel Hukuku, C. III, Aile Hukuku*, 15. Baskı, İstanbul 2020, N. 1110 vd. Edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erme sebepleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akıntürk, Turgut / Ateş, Derya, *Türk Medenî Hukuku, Aile Hukuku, C. II*, 22. Baskı, İstanbul 2020, s. 161 vd.; Hatemi, Hüseyin / Kalkan Oğuztürk, Burcu, *Aile Hukuku*, 4. Baskı, İstanbul 2014, § 9, N. 34; Erdem, Mehmet, *Aile Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2019, s. 282 vd.; Kılıçoğlu, Ahmet M., *Aile Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2019, s. 287-288; Şıpka, Şükran, *Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar*, 3. Baskı, İstanbul 2013, s. 141 vd.; Zeytin, Zafer, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiye*, 4. Baskı, Ankara 2020, s. 106; Sarı, Suat: *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, İstanbul 2007, s. 83 vd.; Akıntürk, Turgut / Ateş, Derya, *Medenî Hukuk*, 25. Baskı, İstanbul 2019, s. 261; Zevkililer, Aydın / Ertaş, Şeref / Havutçu, Ayşe / Acabey, M. Beşir / Gürpınar, Damla, *Yeni Medenî Kanuna Göre Medenî Hukuk (Temel Bilgiler)*, 10. Baskı, Ankara 2018, s. 281; Kılıçoğlu, Ahmet M., *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, 7. Baskı, Ankara 2018, s. 288; Helvacı, Serap / Ertüle, Fulya, *Medenî Hukuk*, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 172-173; Zeytin, Zafer / Ergün, Ömer, *Türk Medenî Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2018, s. 186; Yıldırım, Abdülkerim, *Türk Aile Hukuku*, Ankara 2014, s. 103-104; Köroğlu, Emre, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sona Erdiren Sebepler ve Bu Mal Rejiminin Sona Erme Anı (TMK m. 225)*, ERÜHFD., C. 11, S. 1, 2016, s. 230 vd.

Artık değer, her eş için ayrı ayrı hesaplanır. Bunun sonucunda, her eş veya mirasçıları diğer eşe ait artık değerın yarısı üzerinde hak sahibi olurlar (TMK. m. 236/I, c. 1)⁴. Varsa, karşılıklı alacaklar takas edilir (TMK. m. 236/I, c. 2). Bu şekilde belirlenecek eşlerin artık değer alacakları kanun gereği kendiliğinden takasa girer. Söz konusu takas sonrasında ise, eşlerden biri lehine mal rejimi hukukuna ilişkin bir alacak hakkı olarak katılma alacağı doğar⁵.

II. Katılma Alacağının Hesaplanmasının Tasarruf Edilebilir Kısımın Hesaplanması Bakımından Önemi

Katılma alacağının hesaplanması ve ileri sürülmesi, tasarruf edilebilir kısmın hesaplanması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Katılma alacağı, duruma göre ya tereke mevcudu ya da bundan çıkarılacak değerler belirlenirken göz önünde bulundurulur. Gerçekten de, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihinden sonra vefat etmiş mirasbırakan ile eş arasında kanunî mal rejimi niteliğindeki edinilmiş mallara katılma rejimi geçerli olabilir. Bu takdirde, mirasbırakanın sağ kalan eşe karşı sahip olduğu katılma alacağı tereke mevcudu belirlenirken hesaplama dâhil edilmelidir. Bu alacak, ölüm üzerine doğduğundan hareketle hesaplama dışı bırakılamaz⁶.

Sağ kalan eşin mirasbırakana karşı sahip olduğu katılma alacağının da tereke mevcudundan indirilmesi gerekir⁷. Çünkü, edinilmiş mallara katılma rejiminin

4 Bununla birlikte, TMK. m. 236/I, c. 1 hükmü emredici nitelikte olmadığı için, artık değere katılma bakımından başka bir esas benimsenebilir. Ancak, söz konusu anlaşmalar eşlerin ortak olmayan çocuklarının ve onların altsoylarının saklı paylarını zedeleyemez (TMK. m. 237).

5 Gümüş, M. Alper, *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri* (TMK m. 185-281), İstanbul 2008, s. 377 vd.; Öztan, Bilge, *Aile Hukuku*, 6. Baskı, Ankara 2015, s. 527 vd.; 8. HD. T. 4.4.2013, E. 2012/11116 K. 2013/4970 "...Dava dilekçesinin içeriği, taraflar arasındaki evlenme tarihi, aracın edinme tarihi ve dosya kapsamına göre davacının talebi, 4721 sayılı TMK. nın 202 ve devamı maddeleri gereğince kabul edilen yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminden kaynaklanan ve TMK.nın 231, 232, 235 ve 236. maddeleri gereğince açılan katılma alacağı isteğine ilişkindir. Bu tür davalarda, eklenecek değerlerden (TMK. m. 229) ve denkleştirmeden (TMK. m. 230) elde edilen miktarlar da dâhil olmak üzere edinilmiş malın (TMK. m. 219) toplam değerinden mala ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan artık değerın (TMK. m. 231) yarısı üzerinden (TMK. m. 236/1) tarafların kazanılmış hakları da gözetilerek taşınmazın tasfiye tarihindeki değeri dikkate alınarak (TMK. m. 235/1) katılma alacağı belirlenmelidir..." (KBİBB.).

6 Dural, Mustafa / Öz, Turgut, *Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku*, 11. Baskı, İstanbul 2017, N. 1100; Acar, Faruk, *4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Bağlamında Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi*, Ankara 2003, s. 123; Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 2012, § 3, N. 23-24.

7 Gençcan, Ömer Uğur, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 2016, s. 444; 8. HD. T. 24.06.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 "...Terekenin net miktarının (net terekenin) bulunması için öncelikle tasfiyede sağ kalan eşin katılma alacağının çıkarılması gerekmektedir. Böylece terekenin tasfiyesinden

ölüm sebebiyle sona ermesi halinde katılma alacağının borçluları, ölen borçlu eşin mirasçılarınıdır. Burada mirasçılardan mirasbırakanın borçlarından dolayı herhangi bir üçüncü kişiye karşı sorumluluklarından farklı bir durum söz konusu değildir⁸.

III. Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağının Terekeye Ait Borç Niteliğinde Olması

Mal rejiminin tasfiyesi sonucunda belirlenen katılma alacağı, terekeye ait borç niteliğindedir. Uygulamada bunu mirasçılardan miras paylaşımından önce ödemesi gerektiği kabul edilmektedir⁹. TMK. m. 641/I'e göre ise, mirasçılık sıfatını kaybetmemiş tüm mirasçılar, tereke borçlarından dolayı kişisel olarak ve müteselsilen sorumludurlar¹⁰. Bununla beraber, Yargıtay'a göre, tereke borcundan sağ kalan eşin de miras payı oranında sorumlu olduğu gözetilerek karar verilmesi gerekir¹¹. Başka bir deyişle, Yüksek Mahkeme'ye göre, mirasçı sağ eş tarafından mal rejiminin tasfiyesi sebebiyle talep edilen ve terekeye ait borç sayılan alacak miktarından, o da dâhil bütün mirasçılar miras payları oranında sorumludurlar¹². Ancak, söz konusu borçtan dolayı

düşecek paydan önce, eş mal rejiminin tasfiyesinden düşecek paya sahip olacaktır..." (KBİBB.).

8 Kılıçoğlu, Ahmet M., *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, 2. Baskı, Ankara 2002, s. 69.

9 8. HD. T. 10.7.2012, E. 5463 K. 6949 (Karamercan, *Katılma Alacağı*, s. 472); 8. HD. T. 11.3.2013, E. 2012/7283 K. 2013/3188 (Karamercan, *Katılma Alacağı*, s. 471); 8. HD. T. 10.06.2014, E. 2014/2640 K. 2014/11919 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ErisimTarihi:03.10.2020>). Katkı payı alacağı bakımından bu yönde bir karar için bkz. 8. HD. T. 1.3.2012, E. 2011/4278 K. 2012/1393 (Karamercan, *Katılma Alacağı*, s. 471).

10 Eren, Fikret / Yücer Aktürk, İpek, *Türk Miras Hukuku*, Ankara 2019, s. 447; Hatemi, Hüseyin, *Miras Hukuku*, 4. Baskı, İstanbul 2004, § 13, N. 1. Ancak, 743 sayılı eski Medenî Kanun dönemine ilişkin olarak mirasın intikalinden sonra terekeye yüklenen borçlar bakımından müteselsil sorumluluğun bulunup bulunmadığı hakkındaki tartışma için bkz. Oğuzman, Kemal, *Miras Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, İstanbul 1978, s. 383, dpn. 250.

11 8. HD. T. 5.12.2016, E. 2015/7964 K. 2016/16467 "...Tüm bu açıklamalar nedeniyle, davacı mirasçı sağ eşin mal rejiminin tasfiyesi sebebiyle talep ettiği ve terekeye ait borç sayılan alacak miktarından, davanın mirasçılar arasında görülmesi nedeniyle, davacı da dâhil bütün mirasçılar miras payları oranında sorumludurlar. Buna göre, hüküm altına alınan tereke borcundan davanın da miras payı oranı gözönünde bulundurularak davalıların sorumlu olduğu miktarın, talep miktarı da dikkate alınmak suretiyle hüküm fıkrasında açıkça gösterilmesi gerekirken..." (KBİBB.).

12 8. HD. T. 21.5.2019, E. 2018/14507 K. 2019/5344 "...Tüm bu açıklamalar nedeniyle, davacı mirasçı sağ eşin mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle talep ettiği ve terekeye ait borç sayılan alacak miktarından, davanın mirasçılar arasında görülmesi nedeniyle, davacı da dahil bütün mirasçılar miras payları oranında sorumludurlar..." (Karamercan, *Katılma Alacağı*, s. 473); 8. HD. T. 17.12.2019, E. 5130 K. 11418 (Karamercan, *Katılma Alacağı*, s. 474); 8. HD. T. 21.2.2018, E. 2016/20241 K. 2018/2570 "... Tüm bu açıklamalar uyarınca, mahkemece, aracın dava tarihi itibarıyla tespit edilen değerinin %50 katkı oranı ile çarpılması sonucu bulunan katkı payı alacağının davalıların her birinin 1/4'er miras payının olduğu da gözetilerek davalılardan tahsiline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde

mirasçılarının miras payları oranında sorumlu olduklarının kabul edilmesi eleştiriye açıktır. Çünkü burada sağ kalan eş karşısında birden fazla mirasçının bulunması halinde bunlar arasında müteselsil sorumluluk bakımından bir iç ilişki değil, aksine dış ilişki söz konusudur. Dolayısıyla, sağ kalan eş, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını dilerse borçlu durumdaki diğer mirasçılarının hepsinden dilerse sadece birinden isteyebilir (TBK. m. 163/I). Kendisinden ifa istenen mirasçı, bu borçtan sadece miras payı oranında sorumlu olduğunu ileri sürememelidir. Kendisine düşen paydan fazla ifade bulunan borçlu ise diğer mirasçılara ancak payı oranında rücu edebilmelidir (TBK. m. 167/II)¹³. Aynı gerekçeyle, Yargıtay'ın böyle bir davada davalı mirasçılar arasında mecburî dava arkadaşlığının bulunduğunu kabul eden yaklaşımı¹⁴ da isabetli değildir. Söz konusu içtihadı göre, mal rejiminin ölümle sona ermesi halinde açılan mal rejiminin tasfiyesi davasında, davacı dışındaki davalı durumundaki diğer kanunî mirasçıları arasında mecburî dava arkadaşlığı vardır. Hâlbuki, burada ihtiyarî dava arkadaşlığının varlığı kabul edilmelidir (HMK. m. 57-58).

IV. Katılma Alacağının Ödenmesi Bakımından Sağ Kalan Eşin Hukukî Durumu

Katılma alacağının ödenmesi bakımından sağ kalan eşin hukukî durumu özellik arz eder. Burada farklı alternatifleri ayrı ayrı değerlendirmek gerekir:

1) Sağ kalan eş, mirasbırakanın ölümünden önce evlilik birliğinin sona ermiş olması, mirasın reddi veya mirastan yoksunluk gibi bir sebeple mirasçı sıfatına sahip bulunmayabilir. Bu ihtimalde, sağ kalan eş katılma alacağının tümünün ödenmesini diğer mirasçılardan isteyebilir¹⁵.

2) Yukarıdaki ihtimalin aksine, sağ kalan eş aynı zamanda mirasbırakanın mirasçısı durumunda olabilir. Bu takdirde ise, sağ kalan eşin tek başına mirasçı olup olmamasına göre sonuç değişir.

a) Mirasbırakanın tek mirasçısı sağ kalan eş ise, alacaklı ve borçlu sıfatı aynı kişide birleşir (TBK. m. 135). Dolayısıyla katılma alacağı da sona erer.

karar verilmesi doğru olmamıştır..." (KBİBB.). Katkı payı alacağına ilişkin aynı yönde karar için bkz. 8. HD. T. 20.11.2018, E. 2017/15270 K. 2018/18926 (Karamercan, Katılma Alacağı, s. 474).

13 Özer Deniz, Miray, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, İstanbul 2016, s. 117; Berki, Şakir, Miras Hukuku, Ankara 1975, s. 110-111; Dural / Öz, N. 1894.

14 8. HD. T. 24.12.2015, E. 2014/143124 K. 2015/23133 (Karamercan, Katılma Alacağı, s. 1083-1084).

15 Akıntürk / Ateş, s. 173; Kılıçoğlu, Mal Rejimi, s. 69.

b) Sağ kalan eşin diğer mirasçılarla birlikte mirasçı olması da muhtemeldir. Bu durumda ise, sağ kalan eş sahip olduğu miras payı nispetinde katılma alacağının borçlusu sayılacağı için onun bu kısma karşılık gelen miktarı isteyememesi gerekir. Nitekim, Yargıtay da aynı görüştedir¹⁶. Meselâ, mirasbırakanın mirasçıları, önceki eşinden olan çocukları ile sağ kalan eştir. Sağ kalan eşin katılma alacağı da 100.000 TL olarak hesaplanmış olsun. Bu durumda, 1/4 miras payına sahip durumdaki sağ kalan eş, çocuklardan ancak 75.000 TL'yi isteyebilir¹⁷.

V. Uygulamada Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesinin Terekenin Paylaşılmasının Ön Şartı Olarak Değerlendirilmesi

Yukarıda izah edildiği üzere, sağ kalan eşin mirasın tasfiyesinden kaynaklanan haklarını kullanabilmesi için öncelikle mal rejiminin tasfiye edilmesi gerekir¹⁸. Bu sebeple, Yargıtay edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesini, terekenin paylaşılmasının ön şartı olarak değerlendirmektedir. Gerçekten de Yüksek Mahkeme'ye göre, “*Ölümlü sona eren edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi, ölen eşin terekesinin paylaşılmasının bir ön koşulu olarak ortaya çıkmaktadır. Katılma alacağı terekenin öncelikle ve peşin ödenmesi gereken borçlar arasında yer almaktadır*”¹⁹. Çünkü ancak bundan sonra ölen eşin

16 8. HD. T. 18.4.2013, E. 2013/1927 K. 2013/5882) “... Ancak, davacı sağ kalan eş olduğundan sağ eşin mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak hakkı, terekeye ait borç olup, davacının 1/4 oranında miras payı bulunmamaktadır. Bu durumda, davalı, belirlenen katılma alacağının tamamının sorumlu tutulamaz. Yeniden yapılacak keşif sonucunda taşınmazın karar tarihine en yakın tarihteki sürüm değeri tespit edilerek bu değerden taşınmaz için ödenen kredi borcunun düşülmesi suretiyle artık değer bulunmalı, artık değer tespitinden sonra katılma alacağına karar verilirken, sağ kalan eş davacının 1/4 oranında mirasçı olduğu dikkate alınarak terekeden davacıya düşen pay mahsup edilmeli ve bu şekilde elde edilecek miktara katılma alacağı olarak karar verilmesi gerekir...” (KBİBB.). Aynı yönde karşı oy görüşü için bkz. 8. HD. T. 18.4.2013, E. 2013/1927 K. 2013/5882 “...5-Katılma alacağı, miras bırakanın borcudur; 6-Miras bırakanın ölümü ile borçlu olma sıfatı mirasçılara geçer ve mirasçılar TMK'nun 641. maddesine göre borçlardan müteselsilen sorumludurlar; 7-Davacı sağ eş, hem katılma alacağı nedeniyle tereke alacaklısı ve hem de tereke borcundan dolayı mirasçı sıfatıyla tereke borçlusudur. Bu nedenle alacaklı ve borçlu sıfatı davacı sağ eşte birleşmiş durumdadır; 8-Katılma alacağı alacaklısı miras payı oranında tereke borçlarından sorumludur...” (KBİBB.). Ayrıca bkz. 8. HD. T. 31.5.2016, E. 2016/8527 K. 2016/9582 (KBİBB.); 8. HD. T. 30.3.2016, E. 2014/27588 K. 2016/5782 (KBİBB.).

17 Acabey, M. Beşir: *Teorik ve Pratik Yönleriyle Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, Ankara 2020, s. 143.

18 Turan Başara, Gamze, *Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi*, THD., C. 10, S. 111, s. 66; 8. HD. T. 10.06.2014, E. 2014/2640 K. 2014/11919 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/Yargitay/Bilgi/Bankasi/IstemciWeb/Erisim/Tarihi:03.10.2020>).

19 8. HD. T. 24.6.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 (KBİBB.).

terekesi hesaplanabilir. Kanun koyucu, söz konusu tasfiyeyi terekenin paylaşılmasının bir şartı olarak düzenlememiştir. Bununla beraber, isabetli bir tereke paylaşımı da, önce mal rejiminin tasfiyesini gerekli kılmaktadır²⁰. Bu tasfiye sonucunda mal rejiminden kaynaklanan alacağını elde eden sağ kalan eş daha sonra terekenin hesaplanması üzerine ölen eşin mirasçıları ile birlikte terekeden miras payını da alır. Demek ki, mal rejiminin tasfiyesi, tereke tasfiyesinin temelidir. Bu sebeple Yargıtay, katılma alacağının tasfiyesi ile terekenin tasfiyesinin birlikte yapılmasını mümkün görmemektedir²¹. Diğer taraftan, sağ kalan eş tarafından mal rejiminden kaynaklanan katılma alacağına yönelik dava açılmış iken terekenin tasfiyesi de istenmiş olabilir. Bu takdirde, katılma alacağı davası bekletici sorun olarak kabul edilir (HMK. m. 165). Böylece, hâkim terekenin tasfiyesine yönelik davayı katılma alacağına yönelik dava sonuçlanana kadar bekletebilir²².

Özetle, sağ kalan eş için bu süreçte iki tür tasfiye söz konusu olur. Öncelikle sağ kalan eş ile ölen eş arasındaki edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiye edilmesi gerekmektedir. Bu tasfiye sonucunda sağ kalan eşin katılma alacağı ortaya çıkabilir. Tam tersine, katılma alacaklısı ölen eş ise, bu takdirde borçlu eş bu miktarı ölenin mirasçılarına ödemekle yükümlü olur.

Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinden sonra mirasın tasfiyesine geçilir. Mirasın tasfiyesine sağ kalan eş mirasçılarla birlikte dâhil olur. Bu durumda sağ kalan eş için iki defa; önce edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde, sonra da terekenin tasfiyesinde maddî koruma sağlanmış bulunmaktadır.

Sağ kalan eşin katılma alacağı varsa bu aynı zamanda ölenin terekesinin borcudur. Bu katılma alacağı ölen eşin terekesinden çıkarıldıktan sonra ölen

²⁰ Acabey, s. 142; Özer Deniz, s. 117.

²¹ 8. HD. T. 24.06.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 (KBİBB.). 8. . HD. T. 17.12.2013, E. 2013/17871 K. 2013/19233 “...Tüm bunlar gözönünde bulundurulduğunda, katılma alacağı ile terekenin birlikte tasfiyeye tabi tutulmasının doğuracağı sakıncaların ve ortaya çıkabilecek çözümsüzlüklerin şimdiden kestirilmesi oldukça güçtür. Bu bakımdan istek olsun ya da olmasın sağ kalan davacı eşe ait miras payının katılma alacağından düşürülmesi; katılma alacağına hakim olan ilkeler ile miras hukukuna hakim olan ilkelere aykırı düşer. O halde, öncelikle davacının katılma alacağının terekenin öncelikli borcu olarak terekeden ödenmesi, ondan sonra mirasçıların kalan net terekeyi aralarında miras payları oranında paylaşmaları gerekecektir. Davacının terekeye olan borcu ancak, terekenin tasfiyesi sırasında gözönünde bulundurulmalı ve terekeye olan borcu miras payından düşürüldükten sonra kalan miras payı varsa kendisine ödenmelidir...” (https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ Erişim Tarihi: 30.09.2020).

²² Acabey, s. 142; Karamercan, Fatih, Katkı – Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları, 6. Baskı, Ankara 2020, s. 468.

eşin net terekesi elde edilir. Sağ kalan eş bu miktar üzerinden kaçınıcı zümre ile birlikte mirasçı ise, ona uygun orandaki miras hakkını alır. Bu itibarla denilebilir ki, sağ kalan eşin katılma alacağı aslında terekeyi azaltarak etkileyen, ancak terekeden bağımsız bir alacaktır²³.

VI. Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağını İsteme Hakkı ile Miras Hakkı Arasındaki Farklar

Sağ kalan eşin katılma alacağından ve miras hukukundan kaynaklanan hakları arasındaki farkların Yargıtay tarafından bazı kararlarda ayrıntılı olarak izah edildiği görülmektedir²⁴. Buradan hareketle tespit edilen farklar aşağıda açıklanmıştır.

1) Edinilmiş mallara katılma rejiminden kaynaklanan sağ kalan eşin alacak hakkının talep edilmesinin, sağ kalan eşin miras payından kaynaklanan hakkına göre zaman itibariyle önceliğinden yukarıda söz edilmişti. Sağ kalan eşin söz konusu iki hakkının hangi mallar üzerinde doğduğunu da açıklamak gerekir. Sağ eşin aldığı katılma alacağı, ölenin evlilik süresince edindiği mallara katkısının bir karşılığıdır. Başka bir deyişle, katılma alacağı sadece evlilik birliği devam ederken karşılığı verilerek elde edilen mallar, yani edinilmiş mallar üzerinde doğar²⁵. Miras payının hesaplanmasında ise herhangi bir zaman ayırımı gözetilmeksizin ölenin hem edinilmiş malları hem de kişisel malları, yani tüm malvarlığı hesaba dâhil edilir. Zira katılma alacağı alacaklısının miras hakkı, ölenin mirasçısı olması sebebiyle alınan bir karşılıktır²⁶.

2) Sağ kalan eşin söz konusu iki hakkının türü bakımından da bir ayırım yapmakta yarar vardır. Edinilmiş mallara katılma rejiminde mal rejimi sona erdiğinde edinilmiş malların değeri üzerinde esas itibariyle nakdî (parasal) bir paylaşım söz konusu olur. Katılma alacağı niteliği itibariyle şahsî bir haktır²⁷. Oysa miras hakkı, sağ kalan eşe ölen eşin terekesi üzerinde miras

23 Erdemir, Gülfer, *Sağ Kalan Eşin Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminden Kaynaklanan Hakları ve Miras Hakkı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE., İstanbul 2011, s. 109.

24 8. HD. T. 24.06.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 (KBİBB.); 8. HD. T. 10.06.2014, E. 2014/2640 K. 2014/11919 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ErişimTarihi:03.10.2020>).

25 Özer Deniz, s. 116; 8. HD. T. 24.06.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 (KBİBB.).

26 Özer Deniz, s. 116; Kılıçoğlu, Ahmet M., *Miras Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2012, s. 88; 8. HD. T. 10.06.2014, E. 2014/2640 K. 2014/11919 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ErişimTarihi:03.10.2020>).

27 Özer Deniz, s. 117; 8. HD. T. 9.11.2015, E. 2015/11537 K. 2015/20072 “Davacı, evlilik birliği

payı oranında bir aynî hak tanımaktadır²⁸. Başka bir deyişle, sağ kalan eş mirastan feragat etmemiş, mirası reddetmemiş, mirasçılıktan çıkarılmamış ve mirastan yoksun kalmamış ise, kanunî mirasçı sıfatıyla terekeden miras payına ilişkin aynî hakkını talep edebilir. Sağ kalan eşin miras hakkının aynî bir hak olması, onun bu hakkı kendiliğinden kazanmasına yol açar. Dolayısıyla taşınmazlarda tapuda tescile, taşınırlarda teslim ve alacaklarda da temlike gerek yoktur²⁹.

Miras hakkının aynî bir hak olması onu herkese karşı ileri sürülebilir kılar. Katılma alacağı ise katılma alacağı borcunu ödemekle yükümlü olan eşe veya ölmüşse mirası reddetmemiş mirasçılara karşı ileri sürülebilir. Bunun tek istisnası ise TMK. m. 241'deki üçüncü kişilere başvurma durumunda söz konusu olur³⁰.

3) Sağ kalan eşin katılma alacağının hesaplanması bakımından onun mirasçılık konumu önemli değildir. Sağ kalan eşin mirasçılık sıfatına sahip olup olmadığına bakılmaksızın sağ kalan eş ölenin artık değeri üzerinden katılma alacağına hak kazanır. Yani sağ kalan eşin mirasçılık konumu onun katılma alacağını ilgilendirmez. Sağ kalan eş mirastan feragat, mirası ret, mirastan çıkarma ve yoksunluk gibi bir sebeple mirasçılık sıfatı sona ermiş olsa da kanunî mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan katılma alacağını mirasçılardan isteyebilir. Mirastan feragat veya mirasın reddi katılma alacağından feragat anlamına gelmez. Dolayısıyla, sağ kalan eş katılma alacağını aldıktan sonra borca batık terekeyi reddedebilir³¹.

içinde davalı adına alınan taşınmazın tapu kaydının iptali ile kendi adına tescil edilmesini talep ve dava etmiştir... Mal rejimi sona erdiğinde eşlerin ya da mirasçılarının tasfiye davası sonucunda katkı payı, değer artış payı ve artık değere katılma alacak hakları doğar. Kural olarak, eşlerden birine ait mal varlığında, diğer tarafın mülkiyet veya başka ayni hak talebi söz konusu olamaz. Mal rejiminin tasfiyesi isteğinde bulunan eşe ya da mirasçılarının tanınan hak ayni olmayıp, şahsi alacak hakkıdır. Borcun ayın olarak ödenmesi borçlu eşe tanınmış bir haktır. Tasfiye alacaklısı ayrık durumlar hariç ayni hak isteğinde bulunamaz, ancak borçlu eş isterse, mal rejiminin tasfiyesine ilişkin dava sonuçlanıncaya kadar borcunu ayın olarak ödemeyi kabul edebilir. Davacının mal rejiminin tasfiyesi sonucunda oluşan hakkı kişisel hak niteliğindeki bir alacak hakkı olup, ayın (mülkiyet) istenemeyeceğinden; davacı tarafından katılma alacağına ilişkin bir talepte de bulunulmadığına göre, davanın bu gerekçeyle reddi gerekir...” (KBİBB.).

28 8. HD. T. 24.06.2014, E. 2014/5192 K. 2014/13289 “...Terekeden doğan hak şahsî hak niteliğinde bir nispi alacak hakkı olmayıp, miras hukukundan kaynaklanan bir aynî hak, yani bir aynî paylaşım...” (KBİBB.).

29 Kılıçoğlu, Miras, s. 88; Erdemir, s. 104.

30 TMK. m. 241 hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Karamercan, Fatih, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı (TMK m. 229, 241), Ankara 2019, s. 25 vd.

31 8. HD. T. 16.12.2019, E. 5848 K. 11381 “...Yukarıda belirtilen Dairemizin ilke ve uygulamalarına

4) Katılma alacağı oranı kanun gereğince 1/2 (artık değerın yarısı) olup, sabit bir oran olarak belirlenmiştir (TMK. m. 236/I). Hâlbuki, sağ kalan eşin miras payı deęişkendir³². Sağ kalan eşin kanunî miras payı birinci zümre ile 1/4, ikinci zümre ile 1/2, üçüncü zümrede büyük ana ve büyük babaları veya onların çocukları ile 3/4 ve bunlar da yoksa tamamıdır (TMK. m. 499).

5) Edinilmiş mallara katılma rejiminde edinilmiş malların sürüm değerleri esas alınır (TMK. m. 232). Edinilmiş mallar, sürüm değerleri bakımından tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılırlar (TMK. m. 235/I). Yargıtay uygulamasına göre tasfiye tarihi karar tarihi, daha doğrusu karar tarihine en yakın tarihtir³³. TMK. m. 507/I gereğince terekenin hesaplanmasında ise terekedeki tüm kişisel ve edinilmiş malların sürüm değeri ölüm anındaki duruma göre belirlenir³⁴.

6) TMK. m. 678 ile kanun koyucu mirasçılara henüz miras açılmamışken beklenen miras hakları üzerinde tasarruf etme imkânı sağlamıştır. Oysa edinilmiş mallara katılma rejiminde henüz doğmayan katılma alacağı üzerinde eşler devir veya rehin gibi işlemleri tasfiye tamamlanmadan önce gerçekleştiremezler³⁵.

7) Terekenin tasfiyesi ve mal rejiminin tasfiyesi konularında görevli mahkeme bakımından da fark vardır. Terekenin tasfiyesi ile ilgili tüm davalarda

göre, sağ kalan eşin mirasçılık sıfatı sona ermiş olsa da (mirastan feragat, mirası ret, mirastan çıkartma, mirastan yoksunluk gibi) yasal mal rejimi tasfiyesinden kaynaklanan katılma alacağı isteyebileceği, mirastan feragat ve mirasın reddinin, katılma alacağı bakımından feragat anlamına gelmeyeceği...” (Karamercan, Katılma Alacağı, s. 470); Tellioglu, Filiz Rozelin, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Ölümle Sona Ermesi Halinde Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı ve Miras Hakkı, Dicle Üniversitesi SBE., mlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2019, s. 79. Bunun dışında, paylaşma sözleşmesinin (TMK. m. 676) yapılmış olmasının da mal rejimi hükümlerine göre alacak isteğine engel olmayacağına yönelik karar için bkz. 8. HD. T. 23.01.2014, E. 2013/7339 K. 2014/980 (Karamercan, Katılma Alacağı, s. 469-470).

32 Kılıçoğlu, Ahmet M., Medenî Kanun ’umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 2. Baskı, Ankara 2004, 291 vd.; Tellioglu, s. 84-85.

33 8. HD. T. 18.4.2013, E. 2013/1927 K. 2013/5882 (KBİBB.); 8. HD. T. 24.1.2017, E. 2015/8274 K. 2017/686 (KBİBB.).

34 Kocayusuřpařaoglu, Necip, Miras Hukuku, 2. Baskı, İstanbul 1978, s. 376; Ayiter, Nüşin / Kılıçoğlu, Ahmet M., Miras Hukuku, 2. Baskı, Ankara 1991, s. 183; Köprülü, Bülent, Miras Hukuku Dersleri, C. I, İstanbul 1976, s. 262; Öztan, Bilge, Miras Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2012, s. 91; Antalya, O. Gökhan, Marmara Hukuk Yorumu, Miras Hukuku, C. III, Ankara 2019, N. 1237; İşgüzar, Hasan / Demir, Mehmet / Yılmaz, Süleyman, Miras Hukuku, Ankara 2019, s. 91; İmre, Zahit / Erman, Hasan, Miras Hukuku, 9. Baskı, İstanbul 2013, s. 239; İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Alpař, Hakan, Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku, 8. Baskı, İzmir 2012, s. 329.

35 Erdemir, s. 105.

mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi görevli ve yetkilidir (TMK. m. 658). Mal rejiminin tasfiyesinde ise ölümle sona erme halinde ölenin son yerleşim yeri aile mahkemesi görevli ve yetkilidir (4787 s. K. m. 4/b.1; TMK. m. 214, b. 1)³⁶.

8) Mal rejimine ilişkin tasfiye davası herhangi bir zamanaşımı veya hak düşürücü süreye tâbi değildir³⁷. Süre sınırının belirlenmesindeki esas ölçüt dürüstlük kuralıdır (TMK. m. 2). Tasfiye sonrası doğan katılma alacağı ise, Yargıtay'ın kabul ettiği üzere muacceliyet tarihinden itibaren 10 yıl içinde zamanaşımına uğrar (TBK. m. 146)³⁸. Yargıtay'a göre zamanaşımı süresi mal rejiminin sona erdiği tarihten itibaren işlemeye başlar³⁹.

Mirasın paylaşılması için kanunda herhangi bir süre yer almamaktadır. Bu itibarla mirasçılardan her biri, ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir (TMK. m. 642/I).

SONUÇ

Edinilmiş mallara katılma rejiminin ölümle sona ermesi halinde sağ kalan eş lehine katılma alacağı doğabilir. Bu takdirde, söz konusu katılma alacağı net terekenin hesaplanmasında terekeden indirilmesi gereken değerler

36 8. HD. T. 20.2.2014, E. 2013/8312 K. 2014/2769 "...Davada dayanılan temel istek katılma alacağının belirlenmesine ilişkin olduğundan davanın çözüm yeri 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesinde 4721 sayılı TMK.nun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere Aile Hukukundan (TMK.nun 118-395 md.) kaynaklanan bütün davalara aile mahkemesinde bakılacağı hükmüne bağlandığında aile mahkemesidir. Görev kamu düzenine ilişkin olmakla yargılamanın her aşamasında kendiliğinden gözönünde bulundurulur..." (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> Erişim Tarihi: 01.10.2020); Efedayioğlu, Kübra Kamelya, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesinde Sağ Kalan Eşin Talep Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi SBE., Ankara 2019, s. 125-126.

37 Dural / Ögüz / Gümüş, N. 1237.

38 HGK. T. 12.6.2013, E. 2013/8-1013 K. 2013/816 "...743 sayılı TKM.nin 170. maddesi uyarınca mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde katkı payı alacağına yönelik tüm davalar sözleşme olsun veya olmasın 743 sayılı TKM.nin (4721 sayılı TMK.nun) 5. maddesinin yollamasıyla BK.nun 125. maddesi gereğince 10 yıllık zamanaşımına tabidir. TMK'nun 225/1. maddesi uyarınca mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona ermiş (ki başka bir mal rejiminin kabulü halinde sözleşme söz konusu olur) ya da aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince mahkemece evliliğin iptaline karar verilmesi hallerinde de 4721 sayılı TMK.nun 5. maddesinin yollamasıyla BK.nun 125. maddesinde öngörülen 10 yıllık zamanaşımı uygulanmaktadır. 01.01.2002 tarihinden sonra eşler arasında mal rejimi konusunda yapılmış bir sözleşme söz konusu ise, yine 10 yıllık zamanaşımı uygulanacaktır..." (KBİBB.). Ayrıntılı bilgi için bkz. Gümüş, M. Alper, Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m. 185-281), İstanbul 2008, s. 389 vd.

39 2. HD. T. 5.2.2007, E. 2006/9383 K. 2007/1228 (KBİBB.).

kapsamında göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca bu alacak, tereke borcu olarak değerlendirilir. Bundan dolayı mirasçıların müteselsil sorumluluğu doğar. Ancak, bu noktada Yargıtay'ın katılma alacağı miktarı bakımından mirasçılarını miras payları oranında sorumlu tutan anlayışına katılmak mümkün değildir. Çünkü böyle bir yaklaşım müteselsil sorumluluğun mahiyetine uygun düşmez.

Katılma rejiminin tasfiyesi ile terekenin tasfiyesi yukarıda açıklanan farklılıkla sebebiyle birlikte yapılamaz. Bu konuda isteğin olup olmaması da sonuca etkili değildir. Bu bakımdan istek olsun ya da olmasın sağ kalan davacı eşe ait miras payının katılma alacağından düşürülmesi; katılma alacağına hâkim ilkeler ile miras hukukundaki ilkelere aykırı düşer. Şu halde öncelikle sağ kalan eşin katılma alacağının terekenin öncelikli borcu olarak terekeden ödenmesi, ondan sonra mirasçılarının kalan net terekeyi aralarında miras payları oranında paylaşmaları gerekir.

KAYNAKÇA

- [1] Acabey, M. Beşir: *Teorik ve Pratik Yönleriyle Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, Ankara 2020.
- [2] Acar, Faruk: *4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Bağlamında Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi*, Ankara 2003 (Kısaltılmışı: Acar, Miras Payı).
- [3] Acar, Faruk: *Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi*, 4. Baskı, Ankara 2014 (Kısaltılmışı: Acar, Mal Rejimleri).
- [4] Akıntürk, Turgut / Ateş, Derya: *Medenî Hukuk*, 25. Baskı, İstanbul 2019 (Kısaltılmışı: Akıntürk / Ateş, Medenî).
- [5] Akıntürk, Turgut / Ateş, Derya: *Türk Medenî Hukuku*, Aile Hukuku, C. II, 22. Baskı, İstanbul 2020 (Kısaltılmışı: Akıntürk / Ateş, Aile).
- [6] Antalya, O. Gökhan: *Marmara Hukuk Yorumu, Miras Hukuku*, C. III, Ankara 2019.
- [7] Ayiter, Nüşin / Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 1991.
- [8] Berki, Şakir: *Miras Hukuku*, Ankara 1975.
- [9] Özer Deniz, Miray: *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi*, İstanbul 2016.
- [10] Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan / Gümüş, M. Alper: *Türk Özel Hukuku*, C. III, Aile Hukuku, 15. Baskı, İstanbul 2020.
- [11] Dural, Mustafa / Öz, Turgut: *Türk Özel Hukuku*, C. IV, Miras Hukuku, 11. Baskı, İstanbul 2017.
- [12] Efedayioğlu, Kübra Kamelya: *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesinde Sağ Kalan Eşin Talep Hakkı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi SBE., Ankara 2019.*
- [13] Erdem, Mehmet: *Aile Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2019.
- [14] Erdemir, Gülfem: *Sağ Kalan Eşin Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminden Kaynaklanan Hakları ve Miras Hakkı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE., İstanbul 2011.*

- [15] Eren, Fikret / Yücer Aktürk, İpek: *Türk Miras Hukuku*, Ankara 2019.
- [16] Gençcan, Ömer Uğur: *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 2016.
- [17] Gümüş, M. Alper: *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri* (TMK m. 185-281), İstanbul 2008.
- [18] Hatemi, Hüseyin: *Miras Hukuku*, 4. Baskı, İstanbul 2004.
- [19] Hatemi, Hüseyin / Kalkan Oğuztürk, Burcu: *Aile Hukuku*, 4. Baskı, İstanbul 2014.
- [20] Helvacı, Serap / Erlüle, Fulya: *Medenî Hukuk*, 2. Baskı, İstanbul 2011.
- [21] İmre, Zahit / Erman, Hasan, *Miras Hukuku*, 9. Baskı, İstanbul 2013.
- [22] İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan: *Türk Medeni Hukuku*, Miras Hukuku, 8. Baskı, İzmir 2012.
- [23] İşgüzar, Hasan / Demir, Mehmet / Yılmaz, Süleyman: *Miras Hukuku*, Ankara 2019.
- [24] Karamercan, Fatih: *Katkı – Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları*, 6. Baskı, Ankara 2020 (Kısaltılmışı: Karamercan, Katılma Alacağı).
- [25] Karamercan, Fatih: *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşin Üçüncü Kişilere Karşı Dava Hakkı* (TMK m. 229, 241), Ankara 2019 (Kısaltılmışı: Karamercan, TMK m. 241).
- [26] Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, 7. Baskı, Ankara 2018 (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Medeni).
- [27] Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Aile Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2019 (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Aile).
- [28] Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Medenî Kanun'umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler*, 2. Baskı, Ankara 2004 (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Yenilikler).
- [29] Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, 2. Baskı, Ankara 2002 (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Mal Rejimi).
- [30] Kılıçoğlu, Ahmet M.: *Miras Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2012 (Kısaltılmışı: Kılıçoğlu, Miras).
- [31] Kocayusufpaşaoğlu, Necip: *Miras Hukuku*, 2. Baskı, İstanbul 1978.

- [32] Köprülü, Bülent: *Miras Hukuku Dersleri*, C. I, İstanbul 1976.
- [33] Köroğlu, Emre: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sona Erdiren Sebepler ve Bu Mal Rejiminin Sona Erme Anı (TMK m. 225), ERÜHFD., C. 11, S. 1, 2016, s. 229-251.
- [34] Oğuzman, Kemal: *Miras Hukuku Dersleri*, 2. Baskı, İstanbul 1978.
- [35] Öztan, Bilge: *Miras Hukuku*, 5. Baskı, Ankara 2012 (Kısaltılmışı: Öztan, Miras).
- [36] Öztan, Bilge: *Aile Hukuku*, 6. Baskı, Ankara 2015 (Kısaltılmışı: Öztan, Aile).
- [37] Sarı, Suat: *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, İstanbul 2007.
- [38] Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 2012.
- [39] Şıpka, Şükran: *Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar*, 3. Baskı, İstanbul 2013.
- [40] Tellioğlu, Filiz Rozelin: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Ölümle Sona Ermesi Halinde Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağı ve Miras Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi SBE., Diyarbakır 2019.
- [41] Turan Başara, Gamze: Eşlerden Birinin Yaptığı Sağlararası Karşılıksız Kazandırmaların Edinilmiş Mallara Katılma Rejimine ve Miras Hukukuna İlişkin Kurallar Kapsamında Değerlendirilmesi, *THD.*, C. 10, S. 111, s. 58-77.
- [42] Yıldırım, Abdulkerim: *Türk Aile Hukuku*, Ankara 2014.
- [43] Zevkliler, Aydın / Ertaş, Şeref / Havutçu, Ayşe / Acabey, M. Beşir / Gürpınar, Damla: *Yeni Medenî Kanuna Göre Medenî Hukuk (Temel Bilgiler)*, 10. Baskı, Ankara 2018.
- [44] Zeytin, Zafer: *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiye*, 4. Baskı, Ankara 2020.
- [45] Zeytin, Zafer / Ergün, Ömer: *Türk Medenî Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2018.